

L

LECTURA

TURISME

La llum de la Vall Fosca

SUPLEMENT DOMINICAL DE SEGRE
8 de novembre del 2020
Núm. 1.172

0 1 1 7 2

8437001255030

ESPUI. Vista nocturna d'Espui, un dels dinou nuclis rurals que conformen la Vall Fosca.

LA VALL FOSCA

Natura privilegiada

VISTES. A la Vall Fosca hi ha miradors com aquest de la Mare de Déu de Fa, a 1.597 metres.

Diuen que la Vall Fosca, al Pallars Jussà, deu el nom al fet que els forts pendents de muntanya que la voregen fan que el sol es pongui d'hora i, per tant, aviat se'n vagi la llum. Malgrat això, la claredat del seu cel a les fosques és un regal per als sentits i durant el dia es pot gaudir d'un gran nombre d'activitats en un paisatge i natura de pel·lícula.

Per **R. BANYERES** / Fotos d'**EDGAR ALDANA**

Se la coneix també com la ribera del Flamisell, perquè el riu que la travessa i en fa d'eix és precisament aquest, el Flamisell, o la Vall de Capdella, però el cert és que la Vall Fosca s'ha convertit per mèrits propis en una marca turística que enamora la majoria del seus visitants. I això que d'entrada, atenent el seu nom,

podria semblar el contrari. I és que diuen que se l'anomena així perquè les parets de les muntanyes que la rodegen són tan altes que la llum desapareix ben aviat.

Tot i això, perdre's per algun dels dinou nuclis rurals que la conformen és un plaer per als sentits: la vista, amb els paisatges imponents; l'olfacte, amb l'olor de la natura; l'oïda, el so de l'aigua (en té més de

ESTANY GENTO.
Té una especial
rellevància dins
del complex
hidroelèctric
de Torre de
Capdella.

**HOSPITAL
DE CARTRÓ.**
La insòlita
construcció
ha sobreviscut
més d'un segle
a l'abandó.

50 milions de metres cúbics) i dels animals; del tacte de tot allò que et vas trobant pel camí; i el gust amb una gastronomia basada en carns de primeríssima qualitat i lactis al mateix nivell, per citar només dos exemples.

Amb un desnivell de 620 metres, la Vall Fosca comença als 800 metres d'alçada a la Pobleta de Bellvé i va pujant fins a arribar a Capdella, a 1.420 metres. Entremig, ens trobarem Estavill, Envall, Antist, Castell-estaó, Beranui, la Plana de Mont-ros, Astell, Obeix, Aguiró, Paüls, Pobellà, Mont-ros, Molinos, la Torre de Capdella, Aiguabella i Espui. Sens dubte, un dels elements que més identifica la Vall Fosca és l'aigua, no només pel seus salts espectaculars i per l'esmentat Flami-sell, sinó per la Central Hidroelèctrica de la Torre de Capdella (vegeu el desglossament). D'ell depèn també la sorprenent construcció de

FILIÀ. Aquest espai natural protegit de gran singularitat és a la part alta del Flamisell.

l'hospital de cartró, que ha aguantat durant un segle –va ser instal·lat el 1913– les inclemències meteorològiques i l'abandó. Era l'hospital de la Central de Capdella, edificat de plafons de cartró per l'empresa alemanya Christoph&Unmack, i no és estrany que encara avui en dia el vulguin veure i estudiar amants i estudiosos de l'arquitectura prefabricada. De fet, ara està immers en un procés participatiu amb els veïns per decidir quin ús se li dona. Un dels altres elements icònics de la Vall Fosca és, sens dubte, el telefèric Vall Fosca, que permet accedir, fins a 2.200 metres, a l'Estany Gento, i per tant, arribar al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, des d'on es poden iniciar un bon nombre de visites guiades per tot el parc i els seus 32 estanys, així com els 5 quilòmetres de ruta de la via verda del Carrilet, aptes per fer en família ja que no té desnivells i permet recórrer les vies que servien per transportar materials, en alguns moments a través de túnels, cosa que s'acaba convertint

TELEFÈRIC, amb el qual es pot accedir a 2.200 metres al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

GASTRONOMIA

Un plat que s'ha de **tastar**

La gastronomia és, sens dubte, un dels trets distintius i un al·licient quan visitem un territori. A la Vall Fosca i, per extensió al Pallars, un plat imprescindible és **la girella**, com la que es pot veure en aquesta fotografia de l'Era del Marxant. Aquest embotit, una mescla d'arròs i menuts de corder documentada des del segle XV, també es pot degustar al Sobirà, l'Alta Ribagorça i alguns indrets del veí Pirineu aragonès. Ara bé, a la Vall Fosca no hi falten les bones carns procedents la majoria de les explotacions ramaderes de la zona, moltes d'ecològiques, així com els formatges i derivats làctics, com ara el delicat brossat.

SALTS D'AIGUA.
Un dels regals que ofereix la natura als visitants.

RUTES.
L'Helena és una de les guies del Parc Nacional.

TURISME

en tota una aventura si hi van nens petits. L'època ideal per gaudir-ho és l'estiu. El telefèric es va instal·lar el 1989 per a la construcció de la central reversible de Sallente i pot arribar a portar fins a 25.000 quilos. Quan va acabar l'obra es va decidir que destinar-lo a un ús turístic tindria una gran utilitat, i la realitat ha demostrat que va ser un gran encert. Amb aquests al·licients no resulta estrany que el passat juliol s'estrenés el primer Festival de Senderisme Vall Fosca-Pirineus i que

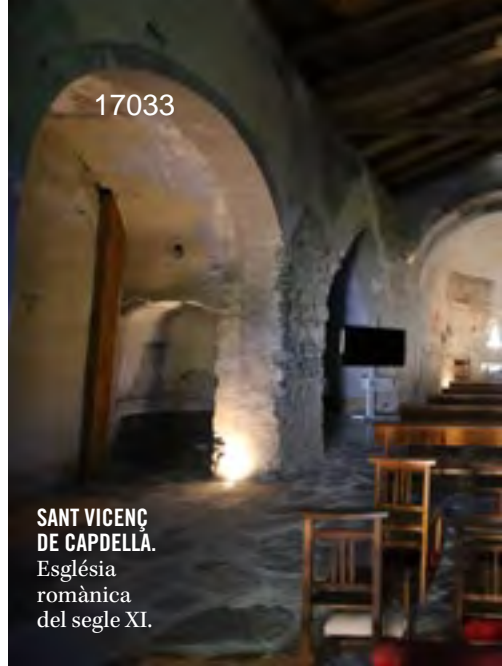
fos tot un èxit de participació. Els participants no només van poder gaudir del paisatge, sinó també de la gastronomia i els productes autòctons de la zona. Evidentment, per als amants del patrimoni i l'art, la Vall Fosca també té els seus encants, des de l'església romànica de Sant Vicenç de Capdella, datada al segle XI, fins a la minúscula ermita de Sant Martí de la Torre, declara Bé Cultural d'Interès Nacional. Són només dos exemples. Si s'hi apropren en descobriran molts més.

EL MUSEU

El detonant del canvi

El Museu Hidroelèctric de Capdella és el reflex de la **història** d'un país, que permet als visitants viatjar des dels seus inicis, quan a finals del segle XIX el polític i periodista de Sort Emili Riu es va adonar de la idoneïtat d'utilitzar el recurs de l'aigua, fins que el 1914 es va inaugurar la Central Hidroelèctrica de Capdella. La seva construcció va comportar que la vida a la zona canviés notablement. Només cal pensar que durant aquest temps hi van treballar més de 4.000 persones i va comportar també la creació d'infraestructures que fins aleshores pràcticament no havien existit a la vall: carreteres d'accés, funiculars, carrilets, canalitzacions d'estanys, campaments per a treballadors... Reconvertit ara en Museu, durant l'hivern es pot visitar els dissabtes. A l'estiu, de dimarts a diumenge.

17033
SANT VICENÇ DE CAPDELLA.
Església romànica del segle XI.

EL CARRILET.
Alguns trams
discorren per
l'interior de
túnels.

EL CEL. La Via
Làctia sobre
l'*starlight* de la
muntanya.